

Taboedoorbrekende toneelavond over doodsverlangen

REPORTAGE THEATER

Anouk van Kampen spreekt in 'The gift' over haar wens om uit het leven te stappen. De voorstelling en gesprek na afloop tonen de enorme dilemma's die dat oplevert.

Door onze medewerker
Marijn Lems

‘Wat is erger: doorlijden of overlijden?’ De jonge vrouw op de speelvloer stelt de vraag kalm, open. Ze zit op een simpele plastic stoel die door de uitstekende varens het gevoel van een troon krijgt, voor een wand vol bloemen. Op haar schoot ligt het boek waaruit ze haar tekst voorleest. Alleen de littekens op haar armen verraden dat het le-

ven haar zwaar valt, en dat ze vanwege haar ‘gave’ met depressie kampt.

Anouk van Kampen (22) vertelt in *The gift*, de nieuwe voorstelling van Alexandra Broeder, uitgebreid en kwetsbaar over haar worsteling met het leven, het taboe op vrijwillige levensbeëindiging en haar dwangstoornis, die ze zelf een gave noemt. Het is een van de vele interessante perspectiefkantelingen die ze in haar tekst (geschreven door Broeder op basis van gesprekken met Anouk) aanbiedt: in plaats van dat haar dierbaren zullen sterven als ze bepaalde handelingen niet uitvoert, blijven ze in leven als ze ze wél uitvoert. Het maakt de pijn van het constant verantwoordelijk zijn voor het leven van iedereen die ze liefheeft er echter niet minder om, en de ondraaglijkheid van haar gave is de belangrijkste reden dat Anouk uit het leven wil

Anouk van Kampen vertelt haar verhaal in 'The gift'.

stappen.

De sobere, statische encenering van de monoloog draagt bij aan de impact: vanaf het eerste moment dat Anouk begint te praten is het muisstil. Het is bijzonder aangrijpend om zo'n jong iemand over haar doodsverlangen te horen spreken, en als toeschouwer word je hard geconfronteerd met je eigen normen op het gebied van leven en dood: mag iemand volledig zelfbepalen wanneer haar leven voltooid is? Wanneer is psychisch lijden een oplosbare 'aandoening' en wanneer is het onlosmakelijk met iemands identiteit verbonden? Als Anouk aangeeft dat ze zich haar leven

zonder haar gave niet kan en wil voorstellen, blijkt die vraag onoplosbaar.

Psychiater

De moeilijkheid van de kwestie wordt beaamd door (kinder- en jeugd)psychiater Menno Oosterhoff, die halverwege de monoloog door Anouk op het podium wordt uitgenodigd, samen met Broeder en dramaturg Berthe Spoelstra. Oosterhoff geeft regelmatig *second opinions* bij verzoeken tot euthanasie, en dat levert grote dilemma's op. „We zijn als mensen erg bang voor de dood, er ligt een enorm taboe op euthanasie bij psychisch lijden. Een deel van je

twijfels verdwijnt als je met iemand praat en écht luistert naar diens wensen - maar hoe jonger iemand is, hoe moeilijker het wordt om een doodswens te accepteren. Mag je afgaan op wat iemand zelf wil? Als iemand een depressieve psychose heeft, spreek je dan wel met de persoon zelf?”

Taboe

Anouk zelf loopt regelmatig tegen dat taboe aan. „Als ik met mensen praat, beginnen ze bijna altijd mogelijke lichtpuntjes in het leven op te noemen, of te zeggen dat ik nog jong ben en het allemaal beter zal worden. Maar het wordt niet beter: ook als ik me goed voel wil ik nog steeds dood.”

Oosterhoff: „Bij een psychische aandoening denken we dat het makkelijker herstelbaar is dan bij fysiek lijden, maar je geest is net zo moeilijk te veranderen als je schildklierfunctie.”

Het laatste woord is aan Anouk. Als de anderen de speelvloer weer hebben verlaten, blijft ze alleen achter, nog steeds zittend op haar troon. „Wat is dat toch met het leven, dat iedereen erin moet worden gehouden?” Na alles wat in *The gift* naar voren is gekomen, is die vraag niet zo eenvoudig meer te beantwoorden.

Praten over zelfdoding kan bij de landelijke hulplijn 113 Zelfmoordpreventie. Telefoon 0800-0113 of www.113.nl